

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“27” грудня 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Статистика бізнесу та державного управління»

на тему: **«Регіональний аспект дослідження зайнятості та
безробіття»**

Виконавець:

студент обліково-економічного факультету
Дранко Ганна Михайлівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, викладач

Тарасова Кристина Ігорівна _____

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Дранко Г. М. «Регіональний аспект дослідження зайнятості та безробіття»
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«051 «Економіка»»
(шифр та назва спеціальності)
за магістерською програмою професійного за спрямування «Статистика бізнесу та державного управління»
(назва магістерської програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – процес оцінювання показників зайнятості та безробіття України.

У роботі розглядаються теоретичні основи сутності зайнятості та безробіття населення, наводяться їх форми та види, описуються особливості державної політики на ринку праці. Здійснено статистичний аналіз показників економічно активного та неактивного населення та показників зайнятості та безробіття; виявлено основну тенденцію розвитку чисельності зайнятого населення, зроблено прогноз. Побудована регресійна модель впливу факторів на рівень безробіття населення України. Запропоновані шляхи зниження рівня безробіття.

Ключові слова: зайнятість, безробіття, економічно активне населення, економічно неактивне населення, ринок праці, сфера зайнятості, динаміка, структура.

ANNOTATION

Dranko H. “Regional aspect of study of employment and unemployment”
Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty
051 “Economics”» under the master's
program
(code and name of the specialty)
«Statistics of business and public administration»
(title of master program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2017.

Master's qualification work consists of three sections.

The object of the research is the process of evaluating the indicators of employment and unemployment of Ukraine.

The work deals with the theoretical aspects of the essence of employment and unemployment of the population, presents their forms and types, it describes features of the state policy in the labor market. Author analyses the indicators of economically active and inactive population, the indicators of employment and unemployment. The main tendency of the number of the employed population is revealed, the forecast is made. A regressive model of the influence of factors on the unemployment rate of Ukrainian population is constructed. Ways to reduce the unemployment are proposed.

Keywords: employment, unemployment, economically active population, economically inactive population, labor market, sphere of employment, dynamics, structure.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	6
1.1. Соціально-економічна сутність зайнятості та безробіття.....	6
1.2. Методологічні засади аналізу зайнятості та безробіття.....	11
1.3. Державне регулювання ринку праці.	17
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	24
2.1. Аналіз економічно активного населення.....	24
2.2. Аналіз економічно неактивного населення.....	33
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ	46
3.1. Оцінка ключових тенденцій зайнятості та безробіття.....	46
3.2. Показники зайнятості та безробіття населення.....	58
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку національної економіки особливої уваги набувають проблеми ефективної зайнятості населення, створення ринку робочої сили та запобігання масового безробіття. Саме ринок праці сьогодні посідає центральне місце серед інших ринків країни. Його кон'юнктура формується під впливом багатьох факторів, як то спосіб господарювання та його структурні зміни, технічний та організаційний рівень підприємництва, кількісна та якісна збалансованість засобів виробництва та робочої сили, загальний стан розвитку системи господарювання.

Формування ринку праці є однією з найскладніших соціально-економічних проблем України, а проблема зростання безробіття та падіння зайнятості є найгострішою. Зайнятість та безробіття – це дві взаємопов'язані проблеми, які охоплюють не лише нашу державу – Україну, але й більшість країн світу. Через безробіття виникає замкнене коло проблем, таких як: міграція населення, зменшення рівня споживання, а відповідно і його виробництва, підвищення вимог до праці та її знецінення.

Безробіття набуває масового характеру та складає реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя, відбувається зростання напруги на ринку праці, рівня та тривалості безробіття, поширюється розвиток вимушеної неповної та неформальної зайнятості, нелегальна трудова міграція тощо.

Безробіття відображає й економічні відносини щодо вимушеної незайнятості працездатного населення. Як бездоганно не працювали б ринкові механізми, нажаль, вони не можуть забезпечити повної зайнятості навіть за наявності вільних робочих місць.

Все це свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Оскільки сьогодні зростання безробіття та падіння рівня зайнятості є однією з найважливіших проблем будь-якої країни світу, то й до її вирішення зверталася велика кількість науковців. Серед українських вчених вивченням цієї теми займалися Д. Акімова, Л. Гальків, Д. Горбач, М. Папієв, А. Позняк ,

В. Юрчишин тощо. Серед зарубіжних вчених відзначились праці А. Оукена, П. Самуельсона, Г. Теренса та А Філіпса.

Метою даної магістерської роботи є статистичне дослідження ринку праці України та виявлення основних тенденцій, що характеризують динаміку зайнятості та безробіття.

Для досягнення поставленої мети у ході роботи були поставлені наступні завдання:

- описати сутність категорій зайнятого та безробітного населення;
- дослідити динаміку економічно активного та економічно неактивного населення України;
- проаналізувати динаміку зайнятого та безробітного населення та здійснити аналіз структури чисельності зайнятих та безробітних (за секторами економіки, регіональний розріз);
- обґрунтувати основну тенденцію розвитку зайнятості України;
- запропонувати напрямки скорочення рівня безробіття.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процес оцінювання показників зайнятості та безробіття України.

Предметом дослідження магістерської роботи є ринок праці України та його окремі складові.

Для вирішення поставлених у роботі завдань були використані наступні статистичні методи: статистичного спостереження, статистичного групування, методи відносних та середніх величин, методи аналізу ряду динаміки та математичного моделювання. Широко були застосовані методи табличного, графічного та схематичного представлення даних.

Інформаційною базою проведеного дослідження виступили нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників, наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики та державних установ, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинних даних про стан зайнятості та безробіття в Україні.

Магістерська робота складається з трьох розділів, в яких послідовно аналізується поставлена проблема.

У першому розділі розглянуто сутність категорій зайнятості та безробіття населення, наведені їх основні форми та види, описані теоретичні та практичні аспекти функціонування національного ринку праці, представлена методологія оцінювання зайнятості та безробіття, проведений теоретичний аналіз державної політики в сфері зайнятості.

У другому розділі проаналізовано показники динаміки та структури економічно активного та економічно неактивного населення у 2006-2016 роках, проаналізовано регіональну структуру економічно активного та неактивного населення. Визначені основні причини економічної неактивності.

У третьому розділі здійснено аналіз динаміки та показників зайнятості та безробіття, зроблений прогноз чисельності зайнятого населення України на 2018 р., побудована регресійна модель впливу факторів на рівень безробіття. Запропоновані шляхи скорочення безробіття в Україні.

При виконанні дипломної роботи використовувались комп'ютерні програми Microsoft Word та Microsoft Excel.

За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 2 статті:

1. Дранко, Г. М. Аналіз рівня життя населення України [Текст] / Г. М. Дранко, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 123 – 128.

2. Дранко, Г. М. Статистична оцінка неформальної зайнятості населення [Текст] / Г. М. Дранко, К. І. Тарасова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина 1. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 23 – 32.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан ринку праці характеризується наявністю певних проблем, які є бар'єром для нормального соціально-економічного розвитку як всієї країни, так і її окремих регіонів. Особливе занепокоєння викликає наявність кількісно-якісного дисбалансу між пропозицією та потребою у робочій силі, низького кваліфікаційного рівня шукачів роботи та працюючого населення, а також проблеми зайнятості молоді та інвалідів, працевлаштування в сільській місцевості, нерегульовані внутрішні трудові міграції, високий рівень нелегальної зовнішньої трудової міграції та зростання тіньового ринку праці.

Будь-яка країна формує свій ринок праці з урахуванням національної специфіки, стану та напрямів розвитку власної економіки. Кожній державі притаманні свої особливості формування ринку праці, зумовлені ресурсними, географічними, економічними, політичними та іншими причинами.

Проаналізувавши ринок праці в Україні та його складові за останні десять років, нами було виявлено, що у 2016 році порівняно з 2015 роком чисельність економічно активного населення зменшилась на 142,80 тис. осіб або на 0,8%, при чому кожний відсоток цього зменшення містить у собі 180,9 тис. осіб. За період з 2007 р. по 2016 р., або у 2016 році порівняно з 2006 роком, тобто за 10 років, чисельність економічно активного населення по Україні зменшилася на 4290,3 тис. осіб або на 19,3%. Найбільше зменшення чисельності економічно активного населення було у 2014 році, воно зменшилось на 2059,7 тис. осіб або на 9,4% і склало 19920,9 тис. осіб. Найбільше зростання економічно активного населення було у 2007 і 2008 році, чисельність зростала щороку на 0,3%.

У результаті проведення регіонального аналізу нами було виявлено, що в 2016 році найбільша кількість економічно активного населення знаходиться в Дніпропетровській області та становить 1547,1 тис. осіб, з них 1508,6 тис. осіб у працездатному віці. Також до регіонів з великою чисельністю економічно активного населення можна віднести Харківську, Львівську та Одеську області, що пов'язано з наявністю в них потужного промислового комплексу. Найнижчі

показники характерні для Луганської області, що пояснюється проведенням АТО, та Волинської області, яка характеризується переважно сільськогосподарською спеціалізацією та недостатністю місць прикладання праці, що змушує мешканців мігрувати до інших регіонів.

Проаналізувавши гендерну структуру економічно активного населення, ми прийшли до висновку, що в 2016 році чисельність економічно активних чоловіків завжди перевищує чисельність економічно активних жінок. Особливо значні відмінності спостерігаються у таких областях як Закарпатська (29,4 %), Одеська (26,1%), Івано-Франківська (24,2 %) та Херсонська (21,8%).

Розглянувши динаміку чисельності зайнятого населення в Україні, необхідно сказати, що найбільша його чисельність спостерігалась у 2008 році та становила 20972,3 тис. осіб, з них 19251,7 тис. осіб були працездатного віку. Наступні 5 років чисельність зайнятого населення хоча і була нижчою ніж у 2008 році, проте прослідковувалась тенденція до збільшення кількості зайнятого населення. З 2014 року чисельність зайнятого населення знову почала знижуватись, і у 2016 році чисельність зайнятого населення віком 15-70 років була найнижчою і становила 16276,9 тис. осіб, з них 15626,1 тис. осіб були у працездатному віці.

Таким чином, в останні роки в країні йде стабільне зниження чисельності населення. Це призводить до того, що трудовий потенціал країни зменшується, а цей чинник відповідно загострює проблему підвищення зайнятості та зниження безробіття в Україні.

В Україні найбільше всього зайняте населення у 2016 році має 40-годинний робочий тиждень, питома вага такого населення сягає 72%. Але слід також відмітити, що й велику питому вагу складає чисельність зайнятого населення, яке працює понад 40 годин. Найменше осіб відноситься до категорії зайнятого населення, яке працює до 20 годин в тиждень, складає всього 2%.

Оскільки існує щільний взаємозв'язок між рівнем освіти та ймовірністю втрати роботи – переходу в категорію безробітних, нами був розглянутий розподіл зайнятих за рівнем освіти: отримані дані свідчать, що найбільша

кількість зайнятого населення має повну вищу та професійно технічну освіту. Найменша кількість – початкову та базову вищу. Відмітимо, що за даними Всесвітнього Банку, для робочої сили України характерним є дуже високий рівень осіб з вищою освітою, але при цьому частка високоосвічених серед безробітних є також однією з найвищих. Це в свою чергу свідчить про надлишок осіб з вищою освітою для української економіки, незбалансованість напрямів освіти з економічною структурою та неналежну якість вищої освіти в Україні.

Ще однією негативною тенденцією розвитку ринку праці в Україні є збільшення неформальної зайнятості: за останні 10 років питома вага зайнятих у неформальному секторі економіки зросла на 8,9%. До регіонів з найбільш високим рівнем тінізації економіки належать Івано-Франківська (53,2%) та Чернівецька області (49,9%), з найменшим – Київська (10,3%).

Розглянувши рівень безробіття у 2016 році в регіональному розрізі потрібно сказати, що найвищий рівень безробіття в 2016 році по Україні був у Луганській (16,0%) та Донецькій (14,1%) областях, що пояснюється умовами проведення там антитерористичної операції. Найнижчий рівень безробіття був у Харківській (6,4%) Київській (6,8%) і Одеській областях (6,8%).

Середня тривалість пошуку роботи безробітними по Україні складає 7 місяців. По регіонам даний показник коливається в межах від 3 до 10 місяців. Якщо розглянути цей показник у гендерному розрізі, можна зробити висновок, що жінки швидше за все знаходять роботу в таких областях, як Закарпатська, Одеська, Херсонська, Житомирська та Чернівецька областях (3-4 місяці). Для чоловіків це Закарпатська, Житомирська, Рівненська та Харківська області (4 місяці). Найдовше, як чоловіки так і жінки, займаються пошуками роботи у Полтавській області та місті Києві (10-11 місяців).

Досліджуючи структуру безробітного населення за способами пошуку роботи в Україні слід відмітити, що у 2016 році найбільшу питому вагу серед способів пошуку роботи займають особисті зв'язки (35,3%), на другому місці знаходиться служба зайнятості (26,6%), третє місце займає пошук роботи через

Інтернет (15,8%). Найменше всього користувалися попитом приватні фірми з працевлаштування та спосіб звернення напряду до роботодавця.

В рамках дослідження нами була визначена тенденція до зменшення кількості зайнятих осіб та зроблений прогноз, що їх кількість у 2018 р. складатиме 13182,5 тис. осіб.

Для визначення основних факторів, що впливають на рівень безробіття в Україні була побудована багатофакторна регресійна модель, до якої увійшли середня заробітна плата робітників, рівень споживчих цін та валовий національний продукт на душу населення.

За результатами проведеного дослідження можемо зробити висновок, що ринок праці дзеркально відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі, та фокусує в собі найгостріші проблеми, які спричиняють поглиблення кризових явищ, стримують структурні зміни, а їх вирішення створює передумови для соціального і економічного зростання.

Проблеми зайнятості та безробіття в Україні вимагають від держави, регіональних органів управління завчасної розробки та реалізації соціальних гарантій у сфері зайнятості населення працездатного віку. Високий рівень безробіття – це проблема, яку потрібно вирішувати і яка потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни, зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жуков Д. Забезпечення зайнятості вивільнюваних працівників// Праця і закон, 2012. – № 1– с. 20-23.
2. Заюков І. В. Проблеми перспективи зайнятості та молоді// Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 4 (28) 2014.
3. Попов В.Ю. Дослідження ринку праці в Україні у 1990-2009 рр.// Статистика України, 2011 – № 4 – с. 39-45.
4. Котляревська К. Ю. Безробіття та зайнятість: стан і виклики сучасності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/14276>.
5. Павлюк Т.І. Зайнятість як економічна категорія: її роль у функціонуванні ринкової економіки/ Т. І. Павлюк// Економічна теорія та історія економічної думки. (Випуск 14). – 2016 – С. 26-31.
6. Федоренко В. Г., Діденко О. М., Руженський М. М., Іткін О. Ф. Політична економія: Підручник / За науковою ред. доктора економ, наук, проф. В. Г. Федоренка. - К.: Алерта, 2008. - 487 с.
7. Завіновська Г. Т. 3-13 Економіка праці: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.
8. Прасол В.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчальний посібник, - Харків: ХНАМГ, 2007. 264 с.
9. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / [А. М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.] – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14871001/ekonomika/ekonomika_pratsi_ta_sotsialno-trudovi_vidnosini.
10. Григор'єва О.В., Галайда Т.О. Управління зайнятістю: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці». – Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2015. – 117 с.

11. Ціжма Ю. І. Структура зайнятості населення в умовах демографічної кризи в Україні/ Ю. І. Ціжма//Економіка праці та соціальна політика.(Бізнесінформ № 5) –2013 – с. 222-226.

12. Pasichna V.H. Psychological analysis of unemployment as a socio-economic phenomenon / V.H. Pasichna // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 34. – KamianetsPodilskyi : Aksioma, 2016. – P. 406–420.

13. Ярова Л.Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання./ Л.Г. Ярова// Глобальні та національні проблеми економіки.(Випуск № 4). – 2015 – с. 752-755.

14. Методологічні положення класифікації та аналізу стану економічно активного населення [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2000/74/metod.htm.

15. Міненко В. Л. Методологічні аспекти аналізу економічної активності населення, зайнятості і безробіття / В. Л. Міненко // Актуальні проблеми державного управління. - 2010. - № 1. - С. 59-68.

16. Барський Ю. М. Перспективи підвищення економічної активності населення України/ Ю. М. Барський// Ефективна економіка. – 2015 – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3947>.

17. Семенова К.Д. Статистика. Курс лекцій для студентів II-III курсів усіх форм навчання всіх спеціальностей (Відп. за випуск.. – Одеса: ОДЕУ, ротاپронт, 2011 р. - 140 с.)

18. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.

19. Козарь Т.П. Сучасні проблеми державного регулювання ринку праці на регіональному рівні в Україні // Економіка та держава. – 2006. – №10. – С.78–79.

20. Чернега І. І. Державне регулювання зайнятості та основні напрямки його вдосконалення / І. І. Чернега // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2012. – Вип. 81(2). – с. 463-472.
21. Державна політика зайнятості: найближчі плани // Соціальний захист. - 2007. - № 4. - С.4
22. Майсюра Е.Н. Зайнятість населення і вирішення кадрової проблеми в Україні / Е.Н. Майсюра // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – с.166-174.
23. Ярослав Т. Економічна активність населення України: Аналіз та шляхи посилення/ Т. Ярослав//Економічний аналіз. Випуск 8. Частина 1. – 2011. – с. 201-203.
24. Маршавін Ю.М. Методологічні та прикладні засади визначення економічних втрат від професійного дисбалансу на ринку праці України/ Ю.М. Маршавін//Ринок праці та зайнятість населення. – 2013. – № 2. – с. 3-7.
25. Статистична інформація: Методологічні пояснення [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
26. Старовойтова Л. И. Занятость населения и ее регулирование: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Л. И. Старовойтова, Т. Ф. Золотарева. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 192 с.
27. Статистичний збірник «Регіони України» за 2016 р.
28. Степанова В.О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2 (6). – С. 108.
29. Тарасенко І.О. Статистика. К.: Центр навчальної літератури, 2006 р. – 344 с.
30. Таршина О.С. Теоретичні аспекти зайнятості трудових ресурсів та формування ринку робочої сили //Економіка та держава. – 2006. – С. 92-94.

31. Терюханова І. Н. Інваліди на ринку праці: шляхи підвищення конкурентоспроможності. // Формування ринкових відносин в Україні – 2007. – №7. – С.149-152.
32. Лугінін О.Є. Статистика праці. / Лугінін О.Є., Білоусова С.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 580с.
33. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Економічна теорія: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. — 856 с.
34. Оникиєнко В. В. Основные направления развития рынка труда на Украине и формирование механизма регулирования занятости //Материалы республиканской научно-практической конференции. Ч. II. – К: СОПС Украины НАН Украины, 1991. – С. 3.
35. Павленков В. А. Рынок труда. — М.: Общество «Анкил», 1992.
36. Петрова І.Л. Ринок праці: процес сегментації: монографія. – К.:УДПУ, 1996. – 178с.
37. Петюх В.М. Ринок праці: навч.посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 288 с.
38. Уманець Т.В. Статистика / Уманець Т.В., Пігарєв Ю.Б. // Навчальний посібник. – К.:Вікар, 2003. – 623 с.- (Вища освіта ХХІ століття).
39. Ушенко Н.В. Напрямки реалізації державного регулювання зайнятості населення України // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – №11. – С.72-75.
40. Шибаніна О.В. Ринок праці та основні напрями його ефективного розвитку //Економіка АПК. – 2006. - №6. – С.115-122.
41. Офіційний сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
42. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України: <http://www.dcz.gov.ua>.
43. Дранко, Г. М. Аналіз рівня життя населення України [Текст] / Г. М. Дранко, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 123 – 128.

44. Дранко, Г. М. Статистична оцінка неформальної зайнятості населення [Текст] / Г. М. Дранко, К. І. Тарасова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина 1. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 23 – 32.